

CAS. III. Habet Colonus in suo agro Columbarium, ubi abundanter columbas suas pascit, hac tamen intentione, ut alienæ columbæ alterius Columbarii veniant ad suum, ac ibi nidificent, prout de facto contingit. Q. an possit id licite facere; an vero teneatur restituere pullos acceptos ex alienis columbis?

Resp. Intentionem Coloni revera illicitam esse, immo & actionem ipsam ut tali intentione directam? hanc tamen non esse adeo malam, ut propterea Colonus teneatur restituere pullos acceptos ex alienis columbis. Ratio primæ partis facile colligitur ex eo, quod sit intentio damnificandi proximum; cum eo tendat, ut alienæ Columbæ alterius columbarii veniant ad suum, ac ibi nidificent, prout de facto contingere exprimit casus. Ratio secundæ partis inferitur ex mox allata probatione ipsam; nam semel ac ideo abundanter pascit Columbas suas tali directâ intentione, ac sine, jam malitia finis ac intentionis inficit actionem ipsam; nam bonum ex integra causa, malum vero ex quocumque defectu, prout fert vetus axioma. Ratio denique tertiæ partis hæc est, quia, præscindendo ab illo malo fine, ac prava intentione, utitur jure suo si abundanter suas Columbas pascit; non enim malum est, optime suas Columbas pascere: neque alienas Columbas per hoc compellit venire ad suum Columbarium; & si adveniunt, hoc ideo est, quia non ita bene, & forte admodum parce eisdem præbetur cibus in aliis Columbariis; unde fit, quod advenientes tandiu morentur, ubi bene tractantur, ut consuetudinem amittant redeundi ad primum Columbarium, sicque transeant in dominium, ac proprietatem Domini secundi Columbarii. Intantum namque Dominus prioris Columbarii jam erat earum Dominus, in quantum, iis ablata naturali libertate, illas in suam custodiam coercuit, ac detinebat: (animalia namque, cum sua gaudent naturali libertate, sunt primi occupantis. Instit. de rer. divis.) Statim ac autem ab uno ad aliud Columbarium se transfulerunt, ibique tandiu moratæ sunt, ut consuetudinem amiserint alio redeundi, pristinam censentur recuperare libertatem; (Inst. pariter de rer. divis.) sicque evadunt sub custodia & proprietate Domini secundi Columbarii, qui propterea, si ibi nidificant, non tenetur restituere pullos acceptos ex talibus Columbis, alias alienis, nunc tamen suis. Nec obstat illa prava intentio, necnon illa occasio eis data adveniendi; nam transmissio, quod utraque mala fuerit, ideoque illicitam effecerit actionem; tamen quia effectiva non est contra justitiam commutativam, sed solum contra charitatem, non obligat restituere pullos acceptos ex talibus columbis; ut videre est apud Azorium l. suprac. cap. 16. v. quinta difficultas, Bartholomæum a S. Fausto in Spec. Confess. disp. 30. quæst. 18. num. 5. Bonacinam, & alios.